

HB-013001

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA0CM301 : Compulsory English

(Text : Singing Rivers & Speaking Stones)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (a) Answer briefly : Any **five** of the following : 10
- (1) Why do you think the narrator was sent to school in Coimbatore ?
 - (2) Why did the narrator go around looking at things in the village and memorizing them ?
 - (3) What was the Pret's first abode ?
 - (4) How was uncle Ken troubled ?
 - (5) What was the harm that befell Teddy one day ?
 - (6) Why was Mrs. Farquar fond of Gideon ?
 - (7) What did the teacher do to encourage and help the *Black Boy* ?
- (b) Write a short note on any **one** of the following : 4
- (1) Pret's pranks
 - (2) Gideon
 - (3) The Black boy
- 2 (a) Answer briefly. Any **five** of the following : 10
- (1) What is the message of the poem "Who Are You" ?
 - (2) What time of day or night the poet is taking about in *The Listeners* ?
 - (3) Does the poet say who the traveller is ? Can you recognize him ?
 - (4) What questions does the poet ask about identity ? Why are they meaningless ?
 - (5) How is the village school master skilled rule the class ?
 - (6) What is the noisy mention ? Why does Goldsmith call it so ?
 - (7) What kind of the response did the traveller receive to his call to the people inside the house ?

HB-013001]

1

[Contd...

(b) Match the pairs of words according to their nearest meaning : 4

A

B

(1) Ferns	(a) ghost
(2) Fetters	(b) green plants with feather like leaves
(3) Phantom	(c) things preventing one from being free
(4) Strangling	(d) irregularly grown

3 (a) Fill in the blanks with proper verb forms of perfect tenses from the brackets given below : 4

- (1) I _____ so many WhatsApp messages to you since morning today! But, your phone seems to be switched off.
(has/had/have.....send/sent/sending)
- (2) Yesterday the ST bus _____ already _____ before we reached the bus stop.
(have left, has left, had left)
- (3) Monal is in SYBA. She _____ her graduation by 2021.
(have completed, will have completed, had completed)
- (4) Shekhar Dhawan _____ from India since 2010.
(had been playing, has been playing, will have been playing)

(b) Match the pairs of the prefixes/suffixes given below to form new meaningful words : 4

A

B

(1) Brother	(a) used
(2) Ir	(b) hood
(3) Dis	(c) regular
(4) Un	(d) please

(c) Turn the voice of the following sentences :

6

- (1) Shakir likes birds.
- (2) I called you last evening.
- (3) Who has broken my wrist watch?
- (4) You are writing a paper now.
- (5) Irvi had bought a new pen.
- (6) We will sing prayers tomorrow.

4 (a) Read the following paragraph carefully and answer the questions given below :

7

It was the first day of my school. My teacher asked me to write my name and address on the black board. But I was still shy. I knew the spelling of my name. I knew how to write it. But, so many students looking at my back made me freeze inside and I was unable to write a single letter. The teacher rose and walked to my side, smiling at me to give me confidence. She placed her hand tenderly upon my shoulder.

'What's your name ?' She asked.

'Richard,' I whispered.

'Richard, what?'

'Richard Wright'

'Spell it.'

I spelled my name in a wild rush of letters, trying desperately to redeem my paralysing shyness.

'Spell it slowly so that I can hear it.' She directed me. I did.

'Now, can you write?'

'Yes, ma'am.'

Questions :

- (1) Fill in the blank : The teacher in the above paragraph is _____. (male, female)
- (2) Richard was not able to write his name on the board in the first attempt. Because.....
 - (a) he was very excited to see his new friends
 - (b) he was nervous and shy
 - (c) he was geeing scared of his teacher

- (3) The teacher smiled at the student to
- (a) make fun of the him
 - (b) encourage him
 - (c) show her anger
- (4) The teacher seems to be too strict and unfriendly.
True or False?
- (5) Here, "a wild rush of letters" reflects situation of the student -
- (a) who was wild with anger with the teacher.
 - (b) who wanted to hide his nervousness by finishing the task quickly to go back to his seat.
 - (c) who was following the teacher's command to write his name very quickly.
- (6) Here, "freeze inside" means :
- (a) Peaceful inside
 - (b) fearful from within
 - (c) Inwardly cool and comforting
- (7) The role of the teacher in the entire episode is :
- (a) Pessimistic
 - (b) Motivational
 - (c) Dubious

- (b) (i) Your friend Mita has stood first in the GK exam in the college. You are at Bangalore right now. Write a letter to your friend congratulating her for securing first rank in the IAS exam.

7

OR

- (ii) Write a letter to your friend inviting him to join your birthday party.

HB-013001]

5 Find out the correct answers from the alternatives given 14
in the following questions and mention your choices clearly
before the question numbers :

- (1) Who is the protagonist of the story *No Witchcraft for Sale* ?
 - (A) Ghost
 - (B) Gideon
 - (C) Marketing executive
- (2) In "I Prepare to Go to Coimbatore," the author is sent to
 - (A) A cricket academy
 - (B) English medium school
 - (C) Gym
- (3) Grandfather grew flowers in the garden in *The Pret in the House*.
 - (A) True
 - (B) False
 - (C) Neither true nor false
- (4) Which of the following lines are from the poem "Who Are You" ?
 - (A) I knew him well and every truant knew
 - (B) May I see your handcuffs ?
 - (C) "Is there anybody there?" said the Traveller
- (5) Oliver Goldsmith has written the following poem.
 - (A) *The Village School Master*
 - (B) *Who Are You ?*
 - (C) *The Listeners*
- (6) For many years, the Pret
 - (A) Had lived in the peepal tree
 - (B) Lived quietly on the road outside the compound wall
 - (C) Car

- (7) Gideon used to call the child of his master
- (A) Little yellow head
 - (B) My poor boy
 - (C) Little red face
- (8) The sound of the grass chewed by the traveller's horse in *The Listeners* is :
- (A) kitchukkichuk
 - (B) chap chap
 - (C) champed
- (9) Hay! Ketan, which film _____ you _____ recently ?
- (A) had.....seen
 - (B) was....seen
 - (C) have.....seen
- (10) Choose the correct sentence for the passive voice of the sentence "Who broke my mobile ?"
- (A) By whom did my mobile broken ?
 - (B) By whom has my mobile broken ?
 - (C) By whom was my mobile broken ?
- (11) The meaning of the word "ritual" is :
- (A) Right as well as actual
 - (B) Hot summer breezes
 - (C) Religious ceremony
- (12) Your friend's mother has died. Which of the following letter you will write to him ?
- (A) Letter of condolences
 - (B) Letter of congratulations
 - (C) Letter of invitation

(13) In the poem "Who Are You ?" the questioner is really interested in the other person.

(A) True

(B) False

(C) No hint is given about this in the poem

(14) I can't make out what you have written. You must improve your handwriting. Really your handwriting is

(A) Illegal

(B) Disagreeable

(C) Illegible

HB-013054

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C301 : Sanskrit - 1

(गङ्गालहरी अने व्याकरण)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 (अ) नीचेनाभांथी गमे ते अेक श्लोकनो सविवरण भावानुवाद करो : 4

- (1) अपि प्राज्यं राज्यं तृणमिव परित्यज्य सहसा
विलोलद्वानीरं तव जननि तीरं श्रितवताम् ।
सुधातः स्वादीयस्सलिलभरमातृप्ति पिबतां
जनानामानंदः परिहसति निर्वाणपदवीम् ॥
- (2) स्वभावस्वच्छानां सहजशिशिराणामयमपा-
मपारस्ते मातर्जयति महिमा कोऽपि जगति ।
मुदा यं गायन्ति द्यूतलमनद्यद्युतिभृतः
समासाद्याद्यांषि स्फुटपुलकसान्द्राः सगरजाः ॥

(ब) नीचेनाभांथी गमे ते अेक श्लोकनो सविवरण भावानुवाद करो : 10

- (1) कविअे गंगा पासे करेली याचना.
- (2) गंगा नामस्मरणानी भडत्ता.
- (3) गंगानुं भूर्तिभंत स्वरूप.
- (4) गंगास्नाननुं भडत्त्व.

2 (अ) नीचेनाभांथी गमे ते अेक श्लोकनो सविवरण भावानुवाद करो : 4

- (1) पुरो धावं धावं द्रविणमदिदराधूर्णितदृशां
महीपानां नानातरुणतरखेदस्य नियतम्
ममैवायं मन्तुः स्वहितशतहन्तुर्जडधियो
वियोगस्ते मातर्यदिह करुणातः क्षणमपि
- (2) त्रपते तीर्थानि त्वरितमिह यस्योद्भृतिविधौ
करं कर्णे कुर्वन्त्यपि किल कपालिप्रभृतयः
इमं तं मामम्ब त्वमियमनुकम्पार्द्रहृदये
पुनाना सर्वेषामधमथनदर्प दलयसि

HB-013054]

1

[Contd...

(બ) ગંગા અવતરણ વિષયક પૌરાણિક સંદર્ભો વિશે ચર્ચા કરો. 10

અથવા

(બ) નદીઓ અને દેવતાઓમાં ગંગાની શ્રેષ્ઠતા વર્ણવી ગંગાના વિયોગમાં કવિએ કરેલા અપરાધની ચર્ચા કરો. 10

3 (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે એક શ્લોકનો સવિવરણ ભાવાનુવાદ કરો : 4

(1) લલાટે યા લોકૈરિહં ધત્તુ સલીલં તિલકિતા
તમો હન્તુ ધત્તે તરુણતરમાર્તઙ્ગતુલનામ્
વિલુમ્પન્તિ સઘો વિધિલિખિતદુર્વર્ણસરણિ ।
ત્વદીયા સા મૃત્ના મમ હરતુ કૃત્સ્નામપિ શુચમ્ ॥

(2) મન્ત્રૈર્મીલિતમૌષધૈર્મુકુલિતં ત્રસ્તં સુરાણાં ગણૈઃ
સ્ત્રસ્તં સાન્દ્રસુધારસૈર્વિદલિતં ગારુત્મતૈર્ગ્રાવભિઃ ।
વીચિક્ષાલિતકાલિયાહિતપદે સ્વર્લોકકલ્લોલિનિ
ત્વં તાપં તિરયાધુના મમ ભવજ્વાલાવલીઢાત્મનઃ ॥

(બ) કૌંસમાં આપેલ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 10

- (1) યૂયં _____ જલમ્ આનયથ । (કૂપં, કૂપાત્, કૂપેન)
- (2) _____ ગચ્છતઃ । (તૌ, સઃ, તે)
- (3) અહં નગરાત્ _____ । (આગચ્છાવઃ, આગચ્છામિ, આગચ્છામઃ)
- (4) આવાં ધનં _____ । (આનયામઃ, આનયાવઃ, આનયાતિ)
- (5) _____ આનયામઃ । (અહં, આવામ્, વયમ્)
- (6) _____ કુતઃ આગચ્છસિ ? (ત્વં, યુવામ્, યૂયમ્)
- (7) તસ્યાં _____ તાભ્યઃ । (તેભ્યઃ, તસ્માત્, તાભ્યામ્)
- (8) નગરાત્ _____ વિશ્વવિદ્યાલયઃ । (બહિઃ, તતઃ, કુતઃ)
- (9) અહં _____ અથ્થં આનયામિ । (નૃપં, નૃપતઃ, નૃપાય)
- (10) યુષ્મત્ _____ । (પંચમી વિભક્તિ બહુવચન, પંચમી વિભક્તિ એકવચન, પંચમી વિભક્તિ દ્વિવચન)

4 નીચેનામાંથી ગમે તે બે ટૂંકનોંધ લખો : 14

- (1) ગંગાલહરીમાં જગન્નાથનો ભક્તિભાવ.
- (2) જગન્નાથના લહરીકાવ્યો.
- (3) ગંગાલહરીનું સ્તોત્રકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન.
- (4) જગન્નાથની કાવ્યકલા.

HB-013054]

5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો :

8

- (1) જગન્નાથે કુલ કેટલા વિલાસ કાવ્યોની રચના કરી છે ?
(A) 4 (B) 6
(C) 8 (D) 10
- (2) ગંગાલહરી બીજા કયા નામે ઓળખાય છે ?
(A) વિષ્ણુલહરી (B) કરુણાલહરી
(C) જ્ઞાનલહરી (D) પિયુષલહરી
- (3) જગન્નાથના મતે ગંગાની ઉત્પત્તિ કોના નખમાંથી થઈ છે ?
(A) બ્રહ્મા (B) વિષ્ણુ
(C) ઈન્દ્ર (D) શિવ
- (4) મૂર્ખ મિત્રોની સોબત થતાં જગન્નાથ કોને ભૂલી ગયા હતા ?
(A) રાજાઓને (B) પત્નીને
(C) માતા-પિતાને (D) ગંગામૈયાને
- (5) સમૃદ્ધં _____ સકલવસુધાયાઃ કિમપિ તન્ ।
(A) સૌભાગ્યં (B) મહૈશ્વર્યં
(C) સુધાસૌન્દર્યં (D) સુમનસાં
- (6) ગંગા કઈ ઋતુના ચંદ્ર જેવી શ્વેત છે ?
(A) શરદ (B) શિશિર
(C) હેમંત (D) વસંત
- (7) જગન્નાથ કેવા વર્ણના મગર પર બેઠેલી ગંગાનું ધ્યાન ધરે છે ?
(A) સફેદ (B) શ્યામ
(C) કપોત (D) રક્ત
- (8) ગંગાલહરીમાં કયો છંદ સૌથી વધુ પ્રયોજાયો છે ?
(A) શિખરિણી (B) વસંતતિલકા
(C) અનુષ્ટુપ (D) મંદાકાન્તા

(બ) નીચેના વિધાનો ખરાં છે કે ખોટા તે જણાવો.

6

- (1) જગન્નાથ વ્યાકરણશાસ્ત્ર શેષવિરેશ્વર પાસે શિષ્યા હતા.
- (2) જગન્નાથે કરુણાલહરીમાં ભગવાન વિષ્ણુની સ્તુતિ કરી છે.
- (3) ગંગાનો પ્રવાહ અવિઘારૂપી વૃક્ષને છેદનાર વિઘારૂપી ગુરુ જેવો છે.
- (4) ગંગાકિનારે રમતા કાગડાઓ સ્વર્ગની આકાંક્ષા રાખે છે.
- (5) ગંગાની કથા પૃથ્વી પર આવી ત્યારથી સ્વર્ગલોકમાં કોઈ જતું નથી.
- (6) ગંગાની માટી વિધિએ લખેલા અમાંગલિક વર્ણોની હારમાળાને ભૂંસી નાખવા અસમર્થ છે.

HB-013002

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00E301 : Sanskrit - 1

(ગંગાલહરી)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) જમણી બાજુ દર્શાવેલ આંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
- 1 (અ) નીચેના શ્લોકનો આવશ્યક વિવરણ સાથે ભાવાનુવાદ કરો : (ગમે તે એક) 4
- (1) दरिद्राणां दैन्यं दुरितमथ दुर्वासनहृदां
द्रुतं दूरीकुर्वन्सकृदपि गतो दृष्टिसरणम् ।
अपि द्रागाविधाद्रुमदलनदीक्षागुरुरिह
प्रवाहस्ते वारां श्रियमयमपारां दिशतु नः ॥
- (2) अपि प्राज्यं राज्यं तृणमिव परित्यज्य सहसा
विलोलद्वानीरं तव जननि तीरं श्रितवताम् ।
सुधातः स्वादीयस्सलिलभरमातृप्ति पिबतां
जनानामानंदः परिहसति निर्वाणपदवीम् ॥
- (ब) टूंकनोंध लभो : (गमे ते ब) 10
- (1) ગંગા નામસ્મરણનો મહિમા.
(2) ગંગા સાક્ષાત્ બ્રહ્મ અને કલ્યાણકારી મૂર્તિ.
(3) જગન્નાથની ગંગા પાસે યાચના.
(4) ગંગાસ્નાનનું મહત્ત્વ.
- 2 (અ) નીચેના શ્લોકનો આવશ્યક વિવરણ સાથે ભાવાનુવાદ કરો : (ગમે તે એક) 4
- (1) समुत्पत्तिः पद्मारमणपदपद्यामलनखा-
न्निवासः कंदर्पप्रतिभटजटाजूटभवने ।
अथाऽयं व्यासंगो हतपतितनिस्तारणविधौ
न कस्मादुत्कर्षस्तव जननि जागर्ति जगति ॥
- (2) अलभ्यं सौरभ्यं हरति सततं यः सुमनसां
क्षणादेव प्राणानपि विरहशस्त्रक्षतभृताम् ।
त्वदीयानां लीलाचलितहरिणां व्यतिकरात्
पुनिते सोऽपि द्रागहह पवमांस्त्रिभुवनम् ॥

HB-013002]

1

[Contd...

(બ) ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે)

10

- (1) મહાપાપીઓની ઉદ્ધારીકા ગંગા.
- (2) ગંગામૈયાની બાળભાવે સ્તુતિ કરતા જગન્નાથ.
- (3) જગન્નાથની દીનતા અને ગંગાની શ્રેષ્ઠતા.
- (4) ગંગાના વિયોગમાં કવિનો અપરાધ.

3 (અ) નીચેના શ્લોકનો આવશ્યક વિવરણ સાથે ભાવાનુવાદ કરો : (ગમે તે એક) 4

- (1) લલાટે યા લૌકેરિહ ખલુ સલીલં તિલકિતા
તમો હન્તું ધત્તે તરુણતરમાર્તઙ્ડતુલનામ્ ।
વિલુમ્પન્તી સધો વિધિલિખિતદુર્વર્ણસરણિં
ત્વદીયા સા મૃત્ના મમ હરતુ કૃત્નાપિ શુચમ્ ॥
- (2) મન્ત્રૈર્મૌલિતમૌષધૈર્મુકુલિતં ત્રસ્તં સુરાણાં ગણૈઃ
ઘસ્તં સાન્દ્રસુધારસૈર્વિદલિતં ગારુત્મતૈર્ગ્રાવભિઃ ।
વીચિક્ષાલિતકાલિયાહિતપદે સ્વર્લોકકલ્લોઅલિનિ
ત્વં તાપં તિરયાધુના મમ ભવજ્વાલાવલીઢાત્મનઃ ॥

(બ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

10

- (1) રામૌ વનાભ્યામ્ _____ । (આગચ્છામિ, આગચ્છતઃ, આગચ્છતિ)
- (2) યુષ્મદ્નું પંચમી દ્વિવચન _____ । (યુવાભ્યામ્, યુષ્મત્, ત્વત્)
- (3) વયમ્ તસ્માત્ _____ આગચ્છાવઃ । (ગ્રામસ્ય, ગ્રામાત્, ગ્રામે)
- (4) માલા પુષ્પમ્ _____ । (આનયતિ, આનયસિ, આનયામિ)
- (5) અહં _____ આગચ્છામિ । (દેવાલયસ્ય, દેવાલયાત્, દેવાલયઃ)
- (6) બાલા આકારાન્ત સ્ત્રીલિંગનું પંચમી વિભક્તિ એકવચન _____
(બાલાયાઃ, બાલાભ્યામ્, બાલાભ્યઃ)
- (7) તદ્ નપુંસકલિંગ સર્વનામનું પંચમી વિભક્તિ એકવચન _____
(તસ્માત્, તસ્યાં, તેભ્યઃ)
- (8) તદ્ સ્ત્રીલિંગ સર્વનામનું પંચમી વિભક્તિ દ્વિવચન _____
(તસ્યાં, તાભ્યામ્, તાભ્યઃ)
- (9) કૃષકઃ ક્ષેત્રાત્ બલિવર્દાઃ _____ ।
(આનયતિ, આનયામિ, આનયન્તિ)
- (10) અહં _____ ધનં આનયામિ । (વણિકસ્ય, વણિકતઃ, વણિકમ્)

HB-013002]

4 જગન્નાથનું જીવન અને કૃતિઓ. 14

અથવા

4 ગંગાલહરીના આધારે જગન્નાથની કાવ્યશૈલી. 14

5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 8

(1) જગન્નાથનો જન્મ _____ ગામમાં થયો હતો.
(મુંગુંડ, વેંગીનાડુ, મથુરા)

(2) તાનસેન _____ શિષ્ય હતા. (વિક્રલેશ, પેરુમભટ્ટ, વિષ્ણુદત્ત)

(3) _____ ના ગુસ્સાને ન ગણકારી શિવ ગંગાને મસ્તક પર ચઢાવે છે. (પાર્વતી, લક્ષ્મી, હિમાલય)

(4) શાહજહાંએ જગન્નાથને _____ પદવી આપી હતી.
(કવિરાજ, પંડિતરાજ, વીરરાજ)

(5) જગન્નાથે _____ નો અભ્યાસ શેષ વિરેશ્વર પાસે કર્યો હતો.
(વ્યાકરણ, વેદ, જ્યોતિષ)

(6) ગંગાલહરી મુખ્યત્વે _____ છંદમાં રચાયેલ છે.
(શિખરિણી, મંદાકાંતા, રૂપક)

(7) અમૃતલહરીમાં જગન્નાથે _____ નદીની સ્તુતિ કરી છે.
(ગંગા, યમુના, ગોદાવરી)

(8) ગંગાલહરી _____ પ્રકારનું કાવ્ય છે.
(ગદ્ય કાવ્ય, મિશ્ર કાવ્ય, સ્તોત્રકાવ્ય)

(બ) યોગ્ય જોડકાં જોડો :

(અ)

(બ)

(1) ખણ્ડપરશો:

(1) બ્રહ્મા

(2) જનાનામાનંદ:

(2) પાર્વતી

(3) ગિરિભુવ:

(3) ગંગા

(4) વિધિ:

(4) શિવ

(5) અમલપરિધાનમ્

(5) સ્વર્ગ

(6) સુરપુરમ્

(6) નિર્મળવસ્ત્ર

HB-013055

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C302 : Sanskrit - 2

(Kavyaprakash)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 (अ) नीचेनामांथी कोरुपुषु अकुने संदरुभ सखुत सडुत सडुतः 4
(1) षडु रसा न च हृदुव तैः ।
(2) एतदुवलकुषणु तु कवु वुङुगनुनुरुनुरुतः ।
- (ब) नीचेनामांथी कोरुपुषु अकु प्रश्नुनो सवुसुतुतु उतुतर आडुो : 10
(1) आरुतुतु डुडुडुते आडुेल कुवुतुनुतु प्रडुुओओनु सडुतुतुवुु.
(2) आरुतुतु डुडुडुते आडुेल कुवुतुनुतु कुरुषु सडुतुतुवुु.
- 2 (अ) नीचेनामांथी कोरुपुषु अकुने संदरुभ सखुत सडुतः 4
(1) अनुनलङुकुतुतु डुनुः कुवुडुडु ।
(2) इडुडुतुतुडुडुतुतुशुतुतुनुतु वुडुङुगुतु वुवुतुतुतुधुवुनुतुतुतुतुः कथुतुतुः ।
- (ब) नीचेनामांथी कोरुपुषु डुे अलंकुतुतु सवुसुतुतु सडुतुतुवुु : 10
(1) उतुतुतुतुतु ।
(2) रूडुकुडु ।
(3) शुलुषुः ।
(4) नुतुदुशुतुनुतु ।
- 3 (अ) नीचेनामांथी कोरुपुषु अकु अलंकुतुतुने लकुषुषु सखुत सडुतः 4
(1) अडुडुनुतुतुः ।
(2) सडुडुसुतुतुः ।

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો :

10

- (1) _____ પુરત: મન્દિરમ્ અસ્તિ । (મમ / મહ્યમ્)
- (2) અહં પઠનં _____ । (કૃ ધાતુના વ.કા.નું યોગ્ય રૂપ મૂકો)
- (3) એતત્ પુસ્તકં _____ અસ્તિ ।
(બાલક શબ્દનું ષષ્ઠી એ.વ.નું રૂપ મૂકો)
- (4) વૃક્ષે વાનરા: _____ । (અસ્ ધાતુના વ.કા.નું યોગ્ય રૂપ મૂકો)
- (5) અયોધ્યાયા: _____ લંકા નગરી અસ્તિ । (દક્ષિણત: / દક્ષિણસ્ય)
- (6) મન્દિરે ईश्वरस्य पूजा _____ ।
(મૂ ધાતુના વ.કા.નું યોગ્ય રૂપ મૂકો)
- (7) _____ નામ સીતા અસ્તિ ।
(બાલા શબ્દનું ષષ્ઠી એ.વ.નું રૂપ મૂકો)
- (8) તે બાલા: અધ્યયનં _____ । (કૃ ધાતુના વ.કા.નું યોગ્ય રૂપ મૂકો)
- (9) અસ્મદ્ સર્વનામના ષષ્ઠી વિભક્તિનું બહુવચનનું રૂપ જણાવો.
- (10) યુષ્મદ્ સર્વનામના ષષ્ઠી વિભક્તિનું એકવચનનું રૂપ જણાવો.

4 નીચેનામાંથી કોઈપણ એક પ્રશ્નનો સવિસ્તાર ઉત્તર આપો :

14

- (1) સાહિત્યશાસ્ત્રના સંપ્રદાયોનો વિસ્તૃત પરિચય આપો.
- (2) આચાર્ય મમ્મટના જીવન, સમય અને કવનનો વિસ્તૃત પરિચય આપો.

5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

8

- (1) રસસંપ્રદાયના સ્થાપક આચાર્ય _____ મનાય છે.
(ભરત, ભામહ, વામન, કુંતક)
- (2) આચાર્ય મમ્મટના પિતાનું નામ _____ હતું.
(કૈયટ, જૈયટ, રુદ્રટ, ઉવટ)
- (3) ધ્વનિસંપ્રદાયનું પુનઃ સ્થાપન આચાર્ય _____ કર્યું.
(મમ્મટે, કુંતકે, વિશ્વનાથે, વામને)
- (4) ધનપ્રાપ્તિ માટે મમ્મટ _____ દષ્ટાંત આપે છે.
(કાલિદાસ, બાણ, મયુર, ભવભૂતિ)

HB-013055]

- (5) ચિત્રકાવ્ય એટલે _____ કાવ્ય.
(ઉત્તમ, મધ્યમ, અધમ, એકપણ નહિ)
- (6) કવિત્વશક્તિ એ કાવ્યનું _____ છે.
(પ્રયોજન, કારણ, લક્ષણ, એકપણ નહિ)
- (7) ઉત્પ્રેક્ષા અલંકારમાં _____ વ્યક્ત થાય છે.
(તુલના, સંભાવના, નિષેધ, બ્રાંતિ)
- (8) એક જ શબ્દના અનેક અર્થો _____ અલંકારમાં થાય છે.
(ઉપમા, ઉત્પ્રેક્ષા, રૂપક, શ્લેષ)

(બ) યોગ્ય વિકલ્પ સાથે જોડકા જોડો :

6

(અ)	(બ)
(1) વક્રોક્તિ: સંપ્રદાય:	- કાવ્ય લક્ષણમ્
(2) કાવ્યં યશસે	- આચાર્ય મમ્મટ:
(3) શબ્દાર્થો	- ઉપદેશ:
(4) ધ્વનિકાવ્યમ્	- કુન્તક:
(5) વાગ્દેવ્યાવતાર:	- ઉત્તમમ્
(6) કાન્તાસમ્મિત:	- કાલિદાસ:

HB-013004

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00E303 : Sanskrit - 3

(मम्मटाचार्यस्य-काव्यप्रकाशः उल्लासः (१, १०) व्याकरण)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (1) जमशी भाजुना अंक गुण दशवि छे.
(2) प्रश्नपत्रनो प्रश्न क्मांक उत्तरवहीमां लखवो.

- 1 (A) कोईपश बे संदर्भ सानुवाद समजावो : 4
(1) एतद्विलक्षणा तु कविवाङ्निर्मितिः ।
(2) जयतित्यर्थेन च नमस्कार आक्षिप्यते इति तां प्रत्यस्मि प्रणत इति लभ्यतेः ।
(3) रामादिवत् वर्तितव्यम न च रावणादिवत् ।
(4) षड्सा न च हयषेवै तैः ।
(B) कोईपश थार 'काव्यप्रयोजनानि'नी थर्था करो. 10
अथवा
(B) काव्यप्रकाशनुं भंगलायरश. 10
- 2 (A) संदर्भ सानुवाद समजावो : (गमे ते अेक) 4
(१) शक्तिः कवित्वबीजरूपः संस्कारविशेषः यां विना काव्यं न प्रसरेत् ।
(२) अत्र तदन्तिकमेव रन्तुं गतासीति प्राधान्येन अधमपदेन व्यज्यते ।
(B) कोईपश बे अलंकार लक्षश अने उदाहरश सडित समजावो : 10
(1) उपमा
(2) अनन्वयः
(3) उत्प्रेक्षा
(4) निदर्शना

HB-013004]

1

[Contd...

3 (A) કોઈપણ એક અલંકાર સવિવરણ ઓળખાવો :

4

(૧) લિમ્પતીવ તમોઽજ્ઞાનિ વર્ષતીવાજ્જનં નમઃ ।

અસત્પુરુષસેવેવ દૃષ્ટિર્વિફલતા ગતા ॥

(૨) લઙ્ઘ્વાતવ બાહુસ્પર્શં યસ્યાઃ સ કોઽપ્યુલમાસઃ ।

જયલક્ષ્મીતવ વિરહે ન ખલૂજ્જ્વાલા, દુર્બલા નનુ સા ॥

(B) માગ્યા પ્રમાણે જવાબ આપો :

10

(1) 'બાલા' ધષ્ટી વિભક્તિ દ્વિવચનનું રૂપ આપો.

(2) _____ માતા અત્ર અસ્તિ । (તવ, તુમ્યમ્, તયા)

(3) શારદા વીણાવાદનં _____ । (કરોતિ, કુરુતઃ, કુર્મઃ)

(4) ભારતમ્ _____ દેશઃ । (અસ્માન્, અસ્મમ્યમ્, અસ્માકમ્)

(5) છાત્રઃ કુશલઃ _____ । (ભવતિ, ભવસિ, ભવાવઃ)

(6) લોકસભાસ્ય _____ ઉપરિ રાષ્ટ્રધ્વજઃ વિરાજતે । (સદનઃ, સદને, સદનસ્ય)

(7) _____ પુરતઃ છાત્રાઃ ક્રીડન્તિ । (શિક્ષકમ્, શિક્ષકસ્ય, શિક્ષકાય)

(8) _____ પૃષ્ઠતઃ નગરં અસ્તિ । (પર્વતાય, પર્વતે, પર્વતસ્ય)

(9) ઉદ્યાને પુષ્પાણિ _____ । (અસ્મિ, અસ્તિ, સન્તિ)

(10) યુષ્માકમ્ - રૂપ ઓળખાવો.

4 મમ્મટની વિદ્વતા વિશે સવિસ્તર નોંધ લખો.

14

અથવા

4 કાવ્યપ્રકાશનું ગ્રંથકર્તૃત્વ ચર્ચો.

14

5 (A) નીચેના પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

8

(1) કાવ્યપ્રકાશમાં કેટલા ઉલ્લાસ છે ?

(10, 5, 3, 8)

(2) કવિ સૃષ્ટિના રસ કેટલા છે ?

(સાત, છ, બે, નવ)

(3) મમ્મટના મતે બીજું પ્રયોજન કયું છે ?

(અર્થપ્રાપ્તિ, શક્તિજ્ઞાન, વ્યવહારજ્ઞાન, સમયજ્ઞાન)

(4) મધ્યમકાવ્યમાં શેની અતિશયતા હોય છે ?

(વ્યંગ્યાર્થ, વાચ્યાર્થ, કલાર્થ, સર્વાર્થ)

(5) કયો ગ્રંથ મમ્મટનો નથી ?

(કાવ્યપ્રકાશ, શબ્દવ્યાપાર વિચાર, કાવ્યપ્રસાર, સંગીતરત્નમાલા)

- (6) शक्तिः _____ बीजरूपः संस्कारविशेषः ।
(कवित्व, स्वामीत्व, साधुत्व)
- (7) मन्त्रे, शंके, ध्रुवं, प्रायः वगैरे शब्दोन्नी प्रयोग क्वा अलंकारमां
थाय छे ?
(उत्प्रेक्षा, रूपक, श्लेष, उपमा)
- (8) उपमा अलंकारना भे भेद _____ छे.
(अपूर्णा-पूर्णा, अलूप्ता-लूप्ता, पूर्णा-लूप्ता, अलूप्ता-पूर्णा)

(B) श्लोकां श्लोको :

6

(अ)	(ब)
(1) भारती	(a) वाग्देवता
(2) व्यवहारविदे	(b) निपूणता
(3) काव्यहेतुः	(c) प्रयोजन
(4) अदोषौ	(d) अवरकाव्य
(5) अधमकाव्य	(e) शब्दार्थौ
(6) मम्मटः	(f) सरस्वती

HB-013056

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C303 : Sanskrit - 3

(Rugveda)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 (अ) नीचेनाभांथी कोर्षपश ओक श्लोकनो अनुवाद करी विवरण करो : 4

- (1) प्र विष्णवे शूषमेतु मन्म गिरिक्षित उरुगायाय वृष्णे ।
य इदं दीर्घं प्रयतं सधस्थमेको विममे त्रिभिरित्पदेभिः ॥
- (2) अस्थरु चित्रा उषसः पुरस्तात् मिताइव स्वरवोऽध्वरेषु ।
व्यू ब्रजस्य तमसो द्वारोच्छन्तीरब्रज्जुचयः पावकाः ॥

(ब) नीचेनाभांथी कोर्षपश ओक प्रश्ननो सविस्तार उत्तर आपो : 10

- (1) विष्णुसूक्तमां वर्षवेल विष्णुना पराकभो वर्षवो.
(2) ऋग्वेद अने तेनी शाप्ताओनो परियथ आपो.

2 (अ) नीचेनाभांथी कोर्षपश ओक श्लोकनो अनुवाद करी विवरण करो : 4

- (1) न तिष्ठन्ति न निमिषन्त्येते देवानां स्पश इह ये चरन्ति ।
अन्येन मदाहनो याहि तूयं तेन वि वृह रथ्येव चक्रा ॥
- (2) अक्षैर्मा दिव्यः कृषिमित्कृषस्व वित्ते रमस्व बहु मन्यमानः ।
तत्र गावः कितवः तत्र जाया तन्मे वि चेष्टे सवितायमर्यः ॥

(ब) नीचेनाभांथी कोर्षपश ओक प्रश्ननो सविस्तार उत्तर आपो : 10

- (1) अक्षसूक्तमां वर्षवेल जुगारीनी दशा वर्षवो.
(2) वैदिक छंदोनो परियथ आपो.

3 (અ) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક વિષય પર ટૂંકનોંધ લખો :

4

- (1) પુરુષસૂક્તમાં વ્યક્ત થતી સૃષ્ટિ પ્રક્રિયા.
- (2) ભિક્ષુસૂક્તમાં વર્ણવેલ દાનનો મહિમા.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના માગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો :

10

- (1) અઘ સોમવાસરઃ તર્હિ શ્વઃ કઃ વાસરઃ ?
- (2) અહં શિક્ષકઃ _____ । (મૂ ધાતુનું ભવિષ્યકાળનું યોગ્ય રૂપ મૂકો)
- (3) કરોતિ ક્રિયાપદના હસ્તન ભૂતકાળનું રૂપ જણાવો.
- (4) બાલકઃ યુવકઃ _____ । (મૂ ધાતુનું ભવિષ્યકાળનું યોગ્ય રૂપ મૂકો)
- (5) હ્યઃ શનિવાસરઃ તર્હિ અઘ કઃ વાસરઃ ?
- (6) વયં દેસસેવાં _____ । (કૃ ધાતુનું ભવિષ્યકાળનું યોગ્ય રૂપ મૂકો)
- (7) અસ્ ધાતુના ત્રીજાપુરુષ એકવચનનું રૂપ જણાવો.
- (8) પરશ્વઃ રવિવાસરઃ તર્હિ શ્વઃ કઃ વાસરઃ ?
- (9) અભવત્ ક્રિયાપદમાં ધાતુ, પુરુષ, કાળ, વચન જણાવો.
- (10) અકુર્વન્ ક્રિયાપદમાં ધાતુ, પુરુષ, કાળ, વચન જણાવો.

4 નીચેનામાંથી કોઈપણ બે વિષય પર ટૂંકનોંધ લખો :

14

- (1) ઉષાદેવતાના સ્વરૂપનું વર્ણન કરો.
- (2) વેદોમાં રાષ્ટ્રભક્તિ.
- (3) યમ-યમી સૂક્તનું રસદર્શન કરો.
- (4) ઋગ્વેદકાલિન સમાજ વર્ણવો.

5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

8

- (1) ઋગ્વેદ _____ માં વિભાજીત છે. (મંડળ, કાંડ, અધ્યાય, સર્ગ)
- (2) શુક્લ અને કૃષ્ણ એવા બે વિભાગો _____ ના છે. (ઋગ્વેદ, યજુર્વેદ, સામવેદ, અથર્વવેદ)
- (3) વિષ્ણુસૂક્ત _____ છંદમાં રચાયું છે. (ગાયત્રી, ત્રિષ્ટુપ, બૃહતી, જગતી)
- (4) ઉરુગાય _____ નું વિશેષણ છે. (યમ, યમી, ઉષા, વિષ્ણુ)

HB-013056]

- (5) અક્ષસૂક્તમાં પાસાનું નામ _____ છે.
(વિભિષણ, વિભિદક, વીરુપાક્ષ, વીરભદ્ર)
- (6) વેદપુરુષનું મુખ _____ બન્યું. (બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય, શુદ્ર)
- (7) દેવદુહિતા _____ નું વિશેષણ છે. (યમી, ઉષા, વિષ્ણુ, ઇન્દ્ર)
- (8) 10.10 ક્રમાંકનું સૂક્ત _____ સૂક્ત છે. (વિષ્ણુ, ઉષસ, પુરુષ, યમ-યમી)

(બ) યોગ્ય વિકલ્પ સાથે જોડકા જોડો :

6

(અ)	(બ)
(1) ન સખા યો ન દવાતિ	- પુરુષસૂક્તમ્
(2) સહસ્રશીર્ષા	- સંવાદ સૂક્તમ્
(3) એતરેયબ્રાહ્મણઃ	- ઉષા સૂક્તમ્
(4) ત્રિવિક્રમઃ	- ભિક્ષુસૂક્તમ્
(5) ઋતસ્ય દેવી	- ઋગ્વેદઃ
(6) યમ-યમી	- વિષ્ણુસૂક્તમ્

HB-013039

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C301 - Gujarati - 1

(Sahitya Swaroopno Abhyas - Tunki Varta)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 ટૂંકીવાર્તા સાહિત્ય સ્વરૂપની વિભાવના સમજાવી લક્ષણો ચર્ચો. 14

અથવા

1 ગુજરાતી ટૂંકીવાર્તાનો ઉદ્ભવ અને વિકાસ આલેખો.

2 ધૂમકેતુની 'પોસ્ટ ઓફિસ' વાર્તાની સમીક્ષા કરો. 14

અથવા

2 'ન કૌંસમાં, ન કૌંસ બહાર' વાર્તાને ટૂંકીવાર્તાના ઘટકતત્ત્વોને આધારે મૂલવો.

3 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

(1) 'લોહીની સગાઈ' શીર્ષકની યોગ્યતા.

(2) 'જગમોહને શું જોવું ?' વાર્તામાં મનોવૈજ્ઞાનિક દ્રષ્ટિકોણ.

(3) 'થાંગડું' વાર્તાની સમીક્ષા.

(4) 'મુકુન્દરાય' વાર્તામાં જૂની-નવી પેઢી વચ્ચેનો સંઘર્ષ.

4 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 14

(1) 'રૂપ' વાર્તાની સમીક્ષા.

(2) 'ચકરાવો' વાર્તામાં આલેખાયેલી બદલાતી પેઢીની માનસિકતા.

(3) 'ઉમરી' વાર્તાના નાયક રામજીની વેદના.

(4) 'આંધુ' વાર્તામાં વાતાવરણ દ્વારા વ્યક્ત થતા મનના સંચલનો.

HB-013039]

1

[Contd...

5 યોગ્ય વિકલ્પ શોધીને સાચો જવાબ લખો :

14

- (1) 'ટૂંકીવાર્તા એટલે તણખો' આ વ્યાખ્યા કોણે આપી છે ?
(અ) સુરેશ જોશી (બ) ઉમાશંકર જોશી
(ક) સુન્દરમ્ (ડ) ધૂમકેતુ
- (2) 'ગુજરાતી વાર્તાસૃષ્ટિ'નું સંપાદન કોણે કર્યું છે ?
(અ) ધૂમકેતુ-મલયાનિલ (બ) પન્નાલાલ-મણીલાલ
(ક) સુન્દરમ્-ઉમાશંકર (ડ) બાબુ દાવલપુરા-ઉત્પલ પટેલ
- (3) પ્રથમ ટૂંકીવાર્તાના સર્જકનું નામ જણાવો.
(અ) ધૂમકેતુ (બ) ઉમાશંકર
(ક) મલયાનિલ (ડ) સુરેશ જોશી
- (4) 'છેલ્લું છાણું' વાર્તાના સર્જકનું નામ જણાવો.
(અ) રા.વિ.પાઠક (બ) સરોજ પાઠક
(ક) ઉમાશંકર જોશી (ડ) જયંતિ દલાલ
- (5) કેસરીસિંઘ દાદાની સૌથી વહાલી પ્રપૌત્રીનું નામ શું છે ?
(અ) કોશા (બ) ગંગા
(ક) સંતી (ડ) છાયા
- (6) ટૂંકીવાર્તામાં નીચેનામાંથી કયું તત્ત્વ ન હોય ?
(અ) પરિવેશ (બ) પાત્ર
(ક) ઘટના (ડ) છંદ
- (7) આપણી પ્રથમ ટૂંકીવાર્તા કઈ છે ?
(અ) મુકુન્દરાય (બ) ચક્રાવો
(ક) ગોવાલણી (ડ) વળામણા
- (8) નીચેનામાંથી કઈ વાર્તા મધુરાયની છે ?
(અ) રૂપ (બ) રણ
(ક) કાન (ડ) ડમરી
- (9) બેચર અને હલિમા કઈ વાર્તાના પાત્રો છે ?
(અ) લોહીનું ટીપું (બ) ટેકરી
(ક) પોટકું (ડ) આંધુ
- (10) 'ગુજરાતી વાર્તાસૃષ્ટિ'માં કુલ કેટલી વાર્તાઓ છે ?
(અ) 22 (બ) 23
(ક) 25 (ડ) 20

HB-013039]

2

[Contd...

- (11) 'વાની મારી કોયલ' વાર્તાની નાયિકાનું નામ આપો.
(અ) વસુ (બ) સંતી
(ક) વેણી (ડ) લીલી
- (12) 'ગોકળજીનો વેલો' વાર્તાના સર્જક કોણ છે ?
(અ) ઘનશ્યામ દેસાઈ (બ) સુમન શાહ
(ક) સુરેશ જોશી (ડ) જયંત ખત્રી
- (13) 'જા લલિયા, પેલી બીડી લઈ આવ' - આ વાક્ય કોણ બોલે છે ?
(અ) માજાવેલો (બ) રઘનાથ
(ક) પોસ્ટમેન (ડ) રામજી
- (14) કઈ વાર્તામાં વિધવા સાસુ-વહુ અને સમાજના શોષણનો મુદ્દો સર્જકે મૂક્યો છે ?
(અ) રણ (બ) છેલ્લું છાણું
(ક) રૂપ (ડ) ડમરી
-

HB-013007

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00E306 : Gujarati - 2

(ગુજરાતી ગ્રંથકારનો અભ્યાસ (ચિનુ મોદી))

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 ચિનુ મોદીના જીવનનો પરિચય આપી, તેમના સર્જક-વ્યક્તિત્વને ઘડનારાં પરિબલોની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

1 ચિનુ મોદીના સમગ્ર સાહિત્યસર્જનનો પરિચય આપો. 14

2 'ચિનુ મોદીના પ્રતિનિધિ એકાંકીઓ' સંગ્રહને ધ્યાનમાં રાખી, એકાંકીકાર ચિનુ મોદીની સિદ્ધિઓ અને મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

2 'કશું જ સૂઝતું નથી' અને 'ખુલ્લાં બારણાં' એકાંકીઓની સમીક્ષા કરો. 14

3 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો'ને આધારે ચિનુ મોદીની કવિત્વશક્તિનો પરિચય કરાવો. 14

અથવા

3 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો' સંગ્રહને ધ્યાનમાં લઈ એમના કાવ્યોની વિશેષતાઓ ચર્ચો. 14

4 (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ એક) 7

(1) ચિનુ મોદીનાં એકાંકીઓમાં અભિનયક્ષમતા.

(2) ચિનુ મોદીનાં એકાંકીઓની પાત્રસૃષ્ટિ.

(બ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ એક) 7

(1) 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો'માં ભાષાશૈલી.

(2) 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો'માં ભાવવિશ્વ.

HB-013007]

1

[Contd...

- (1) ગુજરાતી સાહિત્યના પ્રથમ એકાંકીનું નામ આપો.
 (અ) શૈવાલિની (બ) લોમહર્ષિણી
 (ક) રક્તતિલક (ડ) અનુપમ અને ગોરી
- (2) ચિનુ મોદીનો જન્મ કઈ સાલમાં થયો હતો ?
 (અ) 9-10-1939 (બ) 30-9-1939
 (ક) 15-7-1930 (ડ) 12-12-1915
- (3) ચિનુ મોદીએ પ્રાથમિક શિક્ષણ કઈ શાળામાં લીધું હતું ?
 (અ) મોડાસા પ્રા. શાળા (બ) ભાવનગર પ્રા. શાળા
 (ક) વિજાપુર પ્રા. શાળા (ડ) ચોટીલા પ્રા. શાળા
- (4) ચિનુ મોદીના માતૃશ્રીનું નામ શું હતું ?
 (અ) શાંતાબેન (બ) કમળાબા
 (ક) હિરલબેન (ડ) શશીકાન્તાબેન
- (5) ચિનુ મોદીને ગઝલસર્જન માટે કયો એવોર્ડ મળ્યો હતો ?
 (અ) કલાપી (બ) કુમારચંદ્રક
 (ક) આદિલ મન્સૂરી (ડ) કમળાશંકર
- (6) ચિનુ મોદીનું ઉપનામ જણાવો.
 (અ) સ્વેરવિહારી (બ) ઈર્શાદ
 (ક) ધુમ્મસ (ડ) ગાલીબ
- (7) 'જાલકા'નું સ્વરૂપ જણાવો.
 (અ) નવલકથા (બ) નિબંધ
 (ક) નાટક (ડ) આત્મકથા
- (8) 'ચિનુ મોદીનાં પ્રતિનિધિ એકાંકીઓ' સંગ્રહમાં કુલ કેટલા એકાંકીઓ છે ?
 (અ) 9 (બ) 10
 (ક) 11 (ડ) 12
- (9) 'ચિનુ મોદીનાં પ્રતિનિધિ એકાંકીઓ' સંગ્રહના પ્રથમ એકાંકીનું નામ આપો.
 (અ) ડાયલના પંખી (બ) રાજા મિડાસ
 (ક) નજરકેદ (ડ) ભસ્માસુર
- (10) 'ચિનુ મોદીના પ્રતિનિધિ એકાંકીઓ'ના સંપાદકનું નામ જણાવો.
 (અ) ચં.ચી. મહેતા (બ) સતીશ વ્યાસ
 (ક) જયંતિ દલાલ (ડ) ચિનુ મોદી

- (11) नीचेनाभांशी भागवीनी लीतिक बालशाने व्यक्त करतुं अेकांकी क्युं छे ?
 (अ) भुल्ला बारणा (ब) लरभासुर
 (क) ललरालरुंर (द) राजा मलदस
- (12) 'शलनु भोदीनां उत्तम कलव्यो' संग्रलभां मूल केटलां कलव्यो छे ?
 (अ) 29 (ब) 30
 (क) 31 (द) 35
- (13) 'शलनु भोदीनां उत्तम कलव्यो' संग्रलभां अंललम कलव्य क्युं छे ?
 (अ) पक्षी (ब) दर
 (क) वगडल वख्ये (द) सोण वरसनी
- (14) गुजराती ल्भाषामां प्रथम गजल सर्जन करनार सर्जकनुं नाम आषो.
 (अ) बालाशंकर कथारलया (ब) बलेरामल्ल मलबारी
 (क) मनोज अंडेरलया (द) मरीज

HB-013040

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C302 : Gujarati - 2

(ગ્રંથકારનો અભ્યાસ) (Granthkarno Abhyas)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) પ્રત્યેક પ્રશ્નના ગુણ સરખા છે.

- 1 ચિનુ મોદીના પ્રતિનિધિ એકાંકીઓને આધારે ચિનુ મોદીની એકાંકીકાર તરીકેની સિદ્ધિઓ અને મર્યાદા ચર્ચો. 14

અથવા

- 1 નીચેનામાંથી કોઈ પણ બે એકાંકીની રસલક્ષી સમીક્ષા કરો :
(1) ડાયલના પંખી
(2) ભસ્માસુર
(3) રાજા મિડાસ

- 2 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 7+7=14
(1) ચિનુ મોદીના એકાંકીઓમાં પ્રતીક કલ્પનનો વિનિયોગ
(2) ચિનુ મોદીના એકાંકીઓમાં તખ્તાલાયકી
(3) એબ્સર્ડ એકાંકી તરીકે 'હુકમ માલિક'
(4) ચિનુ મોદીના એકાંકીઓની ભાષાશૈલી

- 3 'ચિનુ મોદીના ઉત્તમ કાવ્યો'ને આધારે ગઝલકાર તરીકે ચિનુ મોદીને મૂલવો. 14

અથવા

- 3 'ચિનુ મોદીના ઉત્તમ કાવ્યો'માં સમાવિષ્ટ સોનેટોનું રસદર્શન કરાવો.

- 4 ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે બે) 7+7=14
(1) 'ચિનુ મોદીના ઉત્તમ કાવ્યો'માં ગઝલોનું સૌંદર્ય
(2) 'ચિનુ મોદીના ઉત્તમ કાવ્યો'માં કવિકર્મ
(3) 'લઈ લો' કાવ્યમાં વ્યક્ત થતા કલ્પનો અને પ્રતિક
(4) 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો'માં ભાવનાત્મકતા.

HB-013040]

1

[Contd...

- (1) ચિનુ મોદીના પિતાનું નામ જણાવો.
 (અ) ચંદુલાલ (બ) કૃષ્ણલાલ
 (ક) રમણભાઈ (ડ) ગૌરીશંકર
- (2) ચિનુ મોદીની માતાનું નામ જણાવો.
 (અ) કાંતાબેન (બ) ધર્મલક્ષ્મી
 (ક) શશીકાંતા (ડ) વિજ્યાલક્ષ્મી
- (3) ચિનુ મોદીનું મૂળ વતન કયું ?
 (અ) માણસા (બ) કડી
 (ક) ખેરાલું (ડ) પાટણ
- (4) ચિનુ મોદીએ પ્રાથમિક શિક્ષણ ક્યાં લીધું હતું ?
 (અ) હિંમતનગર (બ) મહેસાણા
 (ક) વિજાપુર (ડ) ધંધુકા
- (5) ચિનુ મોદીએ બી.એ.ની પરીક્ષા કઈ યુનિવર્સિટીમાંથી પસાર કરી હતી ?
 (અ) ગુજરાત યુનિવર્સિટી (બ) મ.સ. યુનિવર્સિટી
 (ક) વીર નર્મદ યુનિવર્સિટી (ડ) આંબેડકર યુનિવર્સિટી
- (6) ગઝલ ક્ષેત્રે ચિનુ મોદીનું ઉપનામ જણાવો.
 (અ) બેકાન (બ) શયદા
 (ક) ઈર્શાદ (ડ) ધાયલ
- (7) ચિનુ મોદીએ તેમની પત્નીના મૃત્યુ પછી તેમના વિયોગમાં લખેલા કાવ્યોના સંગ્રહનું નામ આપો.
 (અ) સખી (બ) સેયર
 (ક) બહેનપણી (ડ) પ્રિયે
- (8) ચિનુ મોદીની અવસાન તારીખ જણાવો.
 (અ) 19-3-2017 (બ) 30-4-2015
 (ક) 19-3-2016 (ડ) 1-8-2017
- (9) આકાશવાણી માટે લખાયેલ એકાંકીનું નામ જણાવો.
 (અ) ભસ્માસુર (બ) હુકમ માલિક
 (ક) હાજરાહજૂર (ડ) રાજા મિત્રસ
- (10) ચિનુ મોદીના પ્રથમ એકાંકી સંગ્રહનું નામ જણાવો.
 (અ) ભસ્માસુર (બ) કોલબેલ
 (ક) હાજરાહજૂર (ડ) રાજા મિત્રસ

- (11) ચિનુ મોદીએ કયા સાહિત્ય સ્વરૂપ પર Ph.D. કર્યું છે ?
 (અ) ખંડકાવ્ય (બ) ગીત કવિતા
 (ક) ગઝલ (ડ) એકાંકી
- (12) ચિનુ મોદીના પ્રથમ કાવ્યસંગ્રહનું નામ જણાવો.
 (અ) વાતાયન (બ) ઊર્ણનાભ
 (ક) સૈયર (ડ) ક્ષણોના મહેલમાં
- (13) ચિનુ મોદીને 'આઘકવિ નરસિંહ મહેતા' એવોર્ડ કઈ સાલમાં મળ્યો હતો ?
 (અ) ઈ.સ. 1997 (બ) ઈ.સ. 2001
 (ક) ઈ.સ. 2008 (ડ) ઈ.સ. 2011
- (14) ચિનુ મોદીના નટીશૂન્ય એકાંકીનું નામ જણાવો.
 (અ) હુકમ માલિક (બ) ભસ્માસુર
 (ક) રોણી-વિજાણંદ (ડ) ખુલ્લા બારણાં

HB-013007

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00E306 : Gujarati - 2

(ગુજરાતી ગ્રંથકારનો અભ્યાસ (ચિનુ મોદી))

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 ચિનુ મોદીના જીવનનો પરિચય આપી, તેમના સર્જક-વ્યક્તિત્વને ઘડનારાં પરિબલોની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

1 ચિનુ મોદીના સમગ્ર સાહિત્યસર્જનનો પરિચય આપો. 14

2 'ચિનુ મોદીના પ્રતિનિધિ એકાંકીઓ' સંગ્રહને ધ્યાનમાં રાખી, એકાંકીકાર ચિનુ મોદીની સિદ્ધિઓ અને મર્યાદાઓની ચર્ચા કરો. 14

અથવા

2 'કશું જ સૂઝતું નથી' અને 'ખુલ્લાં બારણાં' એકાંકીઓની સમીક્ષા કરો. 14

3 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો'ને આધારે ચિનુ મોદીની કવિત્વશક્તિનો પરિચય કરાવો. 14

અથવા

3 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો' સંગ્રહને ધ્યાનમાં લઈ એમના કાવ્યોની વિશેષતાઓ ચર્ચો. 14

4 (અ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ એક) 7

(1) ચિનુ મોદીનાં એકાંકીઓમાં અભિનયક્ષમતા.

(2) ચિનુ મોદીનાં એકાંકીઓની પાત્રસૃષ્ટિ.

(બ) ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ એક) 7

(1) 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો'માં ભાષાશૈલી.

(2) 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો'માં ભાવવિશ્વ.

HB-013007]

1

[Contd...

5 યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ આપો :

14

- (1) ગુજરાતી સાહિત્યના પ્રથમ એકાંકીનું નામ આપો.
(અ) શૈવાલિની (બ) લોમહર્ષિણી
(ક) રક્તતિલક (ડ) અનુપમ અને ગોરી
- (2) યિનુ મોદીનો જન્મ કઈ સાલમાં થયો હતો ?
(અ) 9-10-1939 (બ) 30-9-1939
(ક) 15-7-1930 (ડ) 12-12-1915
- (3) યિનુ મોદીએ પ્રાથમિક શિક્ષણ કઈ શાળામાં લીધું હતું ?
(અ) મોડાસા પ્રા. શાળા (બ) ભાવનગર પ્રા. શાળા
(ક) વિજાપુર પ્રા. શાળા (ડ) ચોટીલા પ્રા. શાળા
- (4) યિનુ મોદીના માતૃશ્રીનું નામ શું હતું ?
(અ) શાંતાબેન (બ) કમળાબા
(ક) હિરલબેન (ડ) શશીકાન્તાબેન
- (5) યિનુ મોદીને ગઝલસર્જન માટે કયો એવોર્ડ મળ્યો હતો ?
(અ) કલાપી (બ) કુમારચંદ્રક
(ક) આદિલ મન્સૂરી (ડ) કમળાશંકર
- (6) યિનુ મોદીનું ઉપનામ જણાવો.
(અ) સ્વૈરવિહારી (બ) ઈર્શદિ
(ક) ધુમ્મસ (ડ) ગાલીબ
- (7) 'જાલકા'નું સ્વરૂપ જણાવો.
(અ) નવલકથા (બ) નિબંધ
(ક) નાટક (ડ) આત્મકથા
- (8) 'યિનુ મોદીનાં પ્રતિનિધિ એકાંકીઓ' સંગ્રહમાં કુલ કેટલા એકાંકીઓ છે ?
(અ) 9 (બ) 10
(ક) 11 (ડ) 12
- (9) 'યિનુ મોદીનાં પ્રતિનિધિ એકાંકીઓ' સંગ્રહના પ્રથમ એકાંકીનું નામ આપો.
(અ) ડાયલના પંખી (બ) રાજા મિડાસ
(ક) નજરકેદ (ડ) ભસ્માસુર
- (10) 'યિનુ મોદીના પ્રતિનિધિ એકાંકીઓ'ના સંપાદકનું નામ જણાવો.
(અ) ચં.ચી. મહેતા (બ) સતીશ વ્યાસ
(ક) જયંતિ દલાલ (ડ) યિનુ મોદી

HB-013007]

2

[Contd...

- (11) નીચેનામાંથી માનવીની ભૌતિક લાલસાને વ્યક્ત કરતું એકાંકી કયું છે ?
(અ) ખુલ્લા બારણાં (બ) ભસ્માસુર
(ક) હાજરાહજૂર (ડ) રાજા મિડાસ
- (12) 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો' સંગ્રહમાં કુલ કેટલાં કાવ્યો છે ?
(અ) 29 (બ) 30
(ક) 31 (ડ) 35
- (13) 'ચિનુ મોદીનાં ઉત્તમ કાવ્યો' સંગ્રહમાં અંતિમ કાવ્ય કયું છે ?
(અ) પક્ષી (બ) ડર
(ક) વગડા વચ્ચે (ડ) સોળ વરસની
- (14) ગુજરાતી ભાષામાં પ્રથમ ગઝલ સર્જન કરનાર સર્જકનું નામ આપો.
(અ) બાલાશંકર કંથારિયા (બ) બહેરામજી મલબારી
(ક) મનોજ ખંડેરિયા (ડ) મરીઝ

HB-013041

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C303 : Gujarati - 3

(Madhyakalin Gujarati Sahityo Itihas Bhag-1)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) દરેક પ્રશ્નની જમણી બાજુએ દર્શાવેલ અંક તેના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

1 મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની લાક્ષણિકતાઓનો વિગતે પરિચય કરાવો. 14

અથવા

1 મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યને ઘડનારા રાજકીય, સાંસ્કૃતિક પરિબળો દર્શાવો.

2 કોઈ પણ બે વિશે ટૂંકમાં નોંધ લખો : 14

- (1) નરસિંહ મહેતા પૂર્વેનું જૈન સાહિત્ય
- (2) પ્રાગ નરસિંહ યુગનું જૈનેતર સાહિત્ય
- (3) અપભ્રંશ દુહા સાહિત્ય
- (4) ભરતેશ્વર બાહુબલિરાસ

3 કોઈ પણ એક સર્જકની સાહિત્ય સેવાનો સવિસ્તર પરિચય કરાવો : 14

- (1) નરસિંહ મહેતા
- (2) મીરાંબાઈ
- (3) ભાલણ

4 કોઈ પણ બે વિશે નોંધ લખો : 14

- (1) મધ્યકાળનું ગદ્યસાહિત્ય
- (2) વસંતવિલાસ કૃતિ પરિચય
- (3) કાન્હડદે પ્રબંધ કૃતિ પરિચય
- (4) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યમાં સ્ત્રી કવિઓનું પ્રદાન

- (1) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યના કેન્દ્રમાં શેનું આલેખન છે ?
 (અ) ધર્મ (બ) માનવ
 (ક) પ્રકૃતિ (ડ) પ્રણય
- (2) 'ઉછળતા જીવનનું કચ્ચરિયું કરવાનો પ્રયોગ મધ્યકાલીન ગુજરાતમાં સફળ રીતે કરવામાં આવ્યો છે.' આ વિધાન કયા લેખકે કર્યું છે ?
 (અ) ઉમાશંકર જોશી (બ) કેશવહર્ષ ધૂર્વ
 (ક) કનૈયાલાલ મુનશી (ડ) દલપતરામ
- (3) "સિદ્ધ-હેમ"ના રચયિતાનું નામ જણાવો.
 (અ) સિદ્ધરાજ જયસિંહ (બ) ભીમદેવ સોલંકી
 (ક) હેમચંદ્રાચાર્ય (ડ) પદ્મનાભ
- (4) "રણમલ્લ છંદ" કૃતિના રચયિતા કોણ છે ?
 (અ) ભાલણ (બ) શ્રીધર વ્યાસ
 (ક) હેમચંદ્રાચાર્ય (ડ) નાકર
- (5) 'સંદેશક્રાસ' કૃતિના લેખકનું નામ ઓળખાવો.
 (અ) અબ્દુર રહેમાન (બ) નરસિંહ મહેતા
 (ક) હેમચંદ્રાચાર્ય (ડ) પદ્મનાભ
- (6) નરસિંહ મહેતા ગુજરાતી સાહિત્યમાં શાને માટે જાણીતા છે ?
 (અ) પ્રાર્થના (બ) પ્રભાતિયા
 (ક) ગરબા (ડ) ગીત
- (7) તત્ત્વજ્ઞાની નરસિંહ મહેતા કયા તત્ત્વની ઓળખ વિના સાધના સર્વ નકામી માને છે ?
 (અ) કર્મ (બ) નસીબ
 (ક) ભક્તિ (ડ) આત્મા
- (8) મીરાંબાઈના દાદાજીનું નામ શું હતું ?
 (અ) રાવ બહાદુર (બ) રાવ દુદાજી
 (ક) રાવ સાહેબ (ડ) રાવ લીલાશા
- (9) 'અબ તો મેરો ગિરધર ગોપાલ દૂસરો ન કોઈ' કાવ્યપંક્તિ કયા કવિની છે ?
 (અ) નરસિંહ મહેતા (બ) ભાલણ
 (ક) મીરાંબાઈ (ડ) દયારામ
- (10) ભાલણે બાણની સંસ્કૃતમાં લખાયેલી કઈ કૃતિનો અનુવાદ આપ્યો છે ?
 (અ) મેઘદૂત (બ) અભિજ્ઞાન - શાકુંતલ
 (ક) કાદંબરી (ડ) રઘુવંશમ

- (11) કવિ ભાલણના વતનનું નામ જણાવો.
- (અ) ભાવનગર (બ) વડોદરા
(ક) પાટણ (ડ) અમદાવાદ
- (12) રાસ શબ્દ કયા શબ્દ પરથી ઉતરી આવ્યો છે ?
- (અ) રાસો (બ) રાસૂ
(ક) રાસક (ડ) રાસ :
- (13) મધ્યકાલીન ગુજરાતી સાહિત્યની મહત્ત્વની નોંધપાત્ર ગદ્યકૃતિ કઈ છે ?
- (અ) સુદામા ચરિત્ર (બ) નળાખ્યાન
(ક) પૃથ્વીચંદ્ર ચરિત્ર (ડ) વિમલ પ્રબંધ
- (14) 'વીજળીને ચમકારે મોતીડાં પરોવે પાનબાઈ' કાવ્યપંક્તિના કવયિત્રી કોણ છે ?
- (અ) ગવરી બાઈ (બ) પાનબાઈ
(ક) ગંગાસતી (ડ) દિવાળીબાઈ

HB-013042

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C301 : Hindi - 1

(Adhunik Hindi Kavita)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 'कर्तव्य-पथ' कविता में कवि ने विश्व शांति का संदेश दिया है' – समझाइए । 14
अथवा
- 1 'विप्लव गायन' कविता में व्यक्त कवि के क्रान्तिकारी विचारों को प्रस्तुत कीजिए । 14
- 2 'सरोज स्मृति' निराला का शोकगीत है' – 'सरोज स्मृति' कविता के आधार पर स्पष्ट कीजिए । 14
अथवा
- 2 'मैं नीर भरी दुःख की बदली' कविता में व्यक्त वेदना का भाव स्पष्ट कीजिए । 14
- 3 संक्षिप्त टिप्पणी लिखिए : 14
(अ) 'नये जमाने की मुकरियाँ' कविता का भावार्थ ।
अथवा
(अ) 'मातृभाषा प्रेम पर दोहे' कविता का भाव ।
(आ) 'फूल और काँटा' कविता का सारांश ।
अथवा
(आ) 'कर्मवीर' कविता का उद्देश्य ।

4 संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए :

(अ) असंख्य कीर्ति-रश्मियाँ विकीर्ण दिव्य दाह-सी
सपूत मातृभूमि के ! रूको न शूर साहसी -
अराति सैन्य सिंधु में, सुवाङ्गिनि से जायो,
प्रवीर हो जयी बनो बड़े चलो-, बड़े चलो !

अथवा

(अ) सर्वस्व - समर्पण करने की
विश्वास-महा-तरु-छाया में ।
चुपचाप पड़ी रहने की क्यों
ममता जगती है माया में ?

(आ) गतयुग के मृत आदर्शों के ताज मनोहर-
मानव के मोहांध हृदय में किए हुए धर !
भूल गये हम जीवन का संदेश अनश्वर,
मृतकों के हैं मृतक, जीवतों का है ईश्वर !

5 सूचनानुसार कीजिए :

(अ) सही के सामने (√) और गलत के सामने (×) की निशानी कीजिए : 5

- (1) भारतेन्दु हरिश्चन्द्र लिखित 'अन्धेर नगरी' मौलिक नाटक है ।
- (2) मैथिलीशरण गुप्त प्रगतिवादी कवि थे ।
- (3) बालकृष्ण शर्मा का उपनाम नवीन है ।
- (4) 'कामायनी' महाकाव्य जयशंकर प्रसाद का अक्षय कीर्ति का स्तम्भ है ।
- (5) महादेवी वर्मा को आधुनिक युग की मीरा कहा जाता है ।

(ब) सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए :

5

- (1) अयोध्यासिंह उपाध्याय का उपनाम _____ है ।
(यात्री, हरिऔंध, सुदर्शन)
- (2) मैथिलीशरण गुप्त का जन्म सन् _____ में हुआ था ।
(1886, 1786, 1986)

- (3) _____ जयशंकर प्रसाद का नाटक है ।
(अन्धेर नगरी, आधे अधूरे, चंद्रगुप्त)
- (4) प्रकृति के सुकुमार कवि _____ है ।
(मैथिलीशरण गुप्त, महादेवी वर्मा, सुमित्रानंदन पंत)
- (5) महादेवी वर्मा का जन्म ई.स. _____ में हुआ था ।
(1905, 1907, 1910)

(क) सही जोड़े मिलाइए :

4

(अ)

(ब)

(1) अयोध्यासिंह उपाध्याय	(1) तोड़ती पत्थर
(2) बालकृष्ण शर्मा 'नवीन'	(2) कर्मवीर
(3) सुमित्रानंदन पंत	(3) भिक्षा
(4) सूर्यकांत त्रिपाठी 'निराला'	(4) आ: धरती कितना देती है

HB-013008

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00E307 : Hindi - 1

(Adhunik Hindi Kavita-III)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (1) प्रत्येक प्रश्न के उत्तर सूचनानुसार लिखें ।
(2) वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर एक शब्द में न लिखकर पूरे वाक्य में लिखें ।

1 पठित दोहों के आधार पर भारतेन्दुजी के मातृभाषा प्रेम को स्पष्ट कीजिए । 14
अथवा

1 'नर हो, न निराश करो मन को' काव्य का भावार्थ लिखते हुए उसके उद्देश्य 14
को स्पष्ट कीजिए ।

2 'नव निर्माण के लिए कवि नवीन विनाशकारी तांडव को आवश्यक मानते 14
हैं ।' इस अवतरण को 'विप्लव गायन' कविता के आधार पर स्पष्ट कीजिए ।
अथवा

2 'सरोज स्मृति' कविता का भावार्थ लिखिए । 14

3 संक्षेप में लिखिए : 14

(1) सुमित्रानन्दन पन्त का परिचय ।

अथवा

(1) 'नारी तुम केवल श्रद्धा हो' - में प्रसाद की नारी भावना ।

(2) 'ताज' कविता की मूल संवेदना ।

अथवा

(2) मैं नीर भरी दुःख की बदली - कविता का भावार्थ ।

4 संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए :

- (अ) 'तीन बुलाए तेरह आवै ।
निज निज बिपता रोई सुनावै ।
आंखौ फूटे भरा न पेट ।
क्यों सखि सज्जन नहीं ग्रेजुएट ।'

अथवा

- (अ) आज करना है जिसे करते उसे है आज ही
सोचते कहते हैं जो कुछ कर दिखाते है वही
मानते जो भी सुनते हैं सदा सब की कही
जो मदद करते हैं अपनी इस जगत में आप ही
भूल कर वे दूसरों का मुँह कभी तकते नहीं
कौन ऐसा काम है वे कर जिसे सकते नहीं ।

- (ब) असंख्य कीर्ति-रश्मियाँ,
विकीर्ण दिव्य दाह-सी ।
सपूत मातृभूमि के
रुको न शूर साहसी ।

अथवा

- (ब) देखकर कोई नहीं
देखा मुझे उस दृष्टि से
जो मार खा रोयी नहीं
सजा सहज सितार,
सुनी मैंने वह नहीं जो थी सुनी झंकार ।

5 सूचनानुसार कीजिए :

- (अ) खाली जगह भरिए ।

- (1) 'नवीन' का पूरा नाम _____ है ।
(सूर्यकान्त त्रिपाठी, जयशंकर प्रसाद, बालकृष्ण शर्मा)
(2) 'ताज' _____ कवि की कविता है ।
(महादेवी वर्मा, सुमित्रानन्दन पंत, भारतेन्दु)
(3) 'जूही की कली' रचनाकार निराला का _____ है ।
(काव्य, उपन्यास, नाटक)

(4) मैथिलीशरण गुप्त का जन्म उत्तरप्रदेश के _____ नामक गाँव में हुआ था ।

(बनारस, इलाहाबाद, चिरगाँव)

(5) नारी तुम केवल श्रद्धा हो - 'कामायनी' के _____ सर्ग से ली गई कविता है ।

(लज्जा, चिंता, आनंद)

(ब) सही या गलत का निशान लगाइए ।

(1) प्रकृति के सुकुमार कवि सुमित्रानन्दन पंत नहीं है ।

(2) सूर्यकान्त त्रिपाठी 'निराला' का जन्म ई.स. 1897 में हुआ था ।

(3) अंधेरनगरी जयशंकर प्रसादजी का नाटक है ।

(4) आधुनिक हिन्दी साहित्य के प्रवर्तक भारतेन्दुजी है ।

(5) 'यशोधरा' मैथिलीशरण गुप्त का नाटक है ।

(क) सही जोड़ मिलाइए :

(अ)

(1) भिक्षा

(2) फूल और काँटा

(3) कर्तव्यपथ

(4) हिमाद्रि तुंग श्रृंग से

(ब)

(1) हरिऔध

(2) मैथिलीशरण गुप्त

(3) जयशंकर प्रसाद

(4) बालकृष्ण शर्मा नवीन

HB-013043

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C302 : Hindi - 2

(हिन्दी नाटक और एकांकी)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना :
- (1) प्रश्न क्रमांक सही लिखें ।
 - (2) किसी भी प्रश्न के सभी विभागों के उत्तर एक साथ लिखें ।
 - (3) वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर एक शब्द में न लिखकर पूरे वाक्य में लिखें ।

- 1 'अंजोदीदी' नाटक का कथासार लिखिए । 14
अथवा
- 1 नाटक के तत्वों के आधार पर 'अंजोदीदी' नाटक का मूल्यांकन कीजिए । 14
- 2 'आवाज का नीलाम' एकांकी का कथासार लिखकर उद्देश्य स्पष्ट कीजिए । 14
अथवा
- 2 'बाहर का आदमी' एकांकी के आधार पर शान्तिलाल की चारित्रिक विशेषताएँ 14
बताइए ।
- 3 टिप्पणी लिखिए : 14
(अ) 'अंजोदीदी' नाटक की समस्याएँ ।
अथवा
(अ) 'अंजोदीदी' नाटक की अंजली ।
(ब) 'प्यालियाँ टूटती हैं' एकांकी की प्रतीकात्मकता ।
अथवा
(ब) 'वे नाक से बोलते हैं' एकांकी का उद्देश्य ।

4 संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए :

(अ) 'मैं चाहती हूँ मेरा घर भी घड़ी की तरह चलें । हम सब उसके पुर्जे बन जायें और नियमपूर्वक अपना-अपना काम करते जायें ।'

अथवा

(अ) 'श्रीपत ठीक कहता है, यह जादू टूटना चाहिए, इस घर को उस घड़ी की तरह नहीं, इंसानों की तरह जीना चाहिए ।'

(ब) 'अब कलम की शान और विचारक की आजादी का भी तो कोई अर्थ नहीं रहा ।'

अथवा

(ब) मैं बेहद अकेलापन महसूस करती हूँ माँ । मुझे अब कुछ सहारा चाहिए ।

5 सूचनानुसार कीजिए :

(अ) वाक्य लिखकर सही के सामने (✓) और गलत के सामने (×) का निशान लगाइए ।

- (1) 'अंजोदीदी' नाटक में निरज और निलम बाप-बेटा होने पर भी उनकी उम्र ग्यारह साल बताई है, जो गलत है ।
- (2) 'अंजोदीदी' मनोवैज्ञानिक दृष्टि से पूर्णतः सफल नाटक है ।
- (3) 'वे नाक से बोलते हैं' में आधुनिक शहरी मध्यम वर्ग की एक ज्वलंत समस्या का चित्रण है ।
- (4) 'प्यालियाँ टूटती हैं' में प्यालियों का टूटना शुकन माना गया है ।
- (5) 'अंजोदीदी' की कथावस्तु का सम्बन्ध अभिजात्य वर्ग से हैं ।

(ब) सही विकल्प चुनकर रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए :

(1) 'नये रंग एकांकी' के संपादक और 'अंजोदीदी' नाटक के लेखक _____ है ।

(उपेन्द्रराय तश्क, उपेन्द्रनाथ अशक, उपेन्द्र त्रिवेदी)

(2) माता-पिता के सम्बन्ध विच्छेद से टूटे हुए परिवार का अकेलापन महसूस करने वाली किशोरी का अन्तर्द्वन्द्व _____ एकांकी में है ।

(वे नाक से बोलते हैं, वे मुँह से बोलते हैं, दस हजार)

(3) 'अंजोदीदी' _____ नाटक है ।

(एकांकी, द्विअंकी, त्रिअंकी)

(4) 'अंजोदीदी' नाटक के दूसरे अंक में अंजली की प्रतिछाया _____ है ।

(अंजो, ओमी, अन्नौ)

(5) 'अंजोदीदी' में सैलानी और वास्तविक जीवन का प्रतीक _____ है ।

(इन्द्रनारायण, श्रीपत, निरज)

(क) सही जोड़े मिलाइए :

4

(अ)

(ब)

(1) नीरज की पत्नी ।

(1) मुन्नी

(2) नौकरानी ।

(2) कल्ली

(3) वो नाक से बोलते हैं ।

(3) ओमी

(4) जंगूसिंह की पुत्री ।

(4) लड़की

HB-013009

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00E308 : Hindi - 2

(हिन्दी नाटक और एकांकी)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 उपेन्द्रनाथ अशक के व्यक्तित्व एवं कृतित्व पर प्रकाश डालिए । 14
अथवा
- 1 नाटक के तत्वों के आधार पर 'अंजोदीदी' नाटक की समीक्षा कीजिए । 14
- 2 'अंजोदीदी' नाटक के आधार पर अंजली का चरित्र-चित्रण कीजिए । 14
अथवा
- 2 'अंजोदीदी' नाटक में व्यक्त अभिजात्य वर्ग की समस्याओं पर प्रकाश डालिए । 14
- 3 एकांकी के तत्वों के आधार पर 'प्यालियाँ टूटती हैं' एकांकी की समीक्षा कीजिए । 14
अथवा
- 3 'बाहर का आदमी' एकांकी की कथावस्तु बताकर उसके उद्देश्य को स्पष्ट कीजिए । 14
- 4 ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : 14
- (क) 'जिन्दगी स्वयं एक महान घड़ी है । प्रातःसन्ध्या उसकी सुईयाँ हैं । नियमबद्ध एक-दूसरी के पीछे घूमती रहती हैं । मैं चाहती हूँ - मेरा घर भी घड़ी ही की तरह चले ।'
- अथवा
- (क) 'मैं मर रही हूँ । अब आप शौक से पीजिए, दिन-रात पीजिए । मैं आपको तंग करने न आऊँगी । मैं ही आपके रास्ते का काँटा थी । आशा है, आपका जीवन अब निष्कंटक बीतेगा ।'

HB-013009]

1

[Contd...

(ख) 'लेकिन जनता नये इंसान की आवाज़ नहीं सुनना चाहती । उसे चाहिए शोख कवर, भड़कीले चित्र, रंग-बिरंगे विशेषांक... वह सब जो उसे सेट बाजोरिया के अखबार में मिलता है ।'

अथवा

(ख) 'मेरे अपने लिए यह फैसला बहुत सही है, माँ... मैं बेहद अकेलापन महसूस करती हूँ । माँ ! अब मुझे कुछ सहारा चाहिए ।'

5 सूचनानुसार कीजिए :

(क) रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए :

- (1) 'अंजोदीदी' नाटक का प्रकाशन वर्ष _____ है ।
(1955, 1953, 1952)
- (2) 'अंजोदीदी' नाटक के लेखक का नाम _____ है ।
(धर्मवीर भारती, उपेन्द्रनाथ अशक, सुरेन्द्र वर्मा)
- (3) नीरज की पत्नी का नाम _____ है ।
(अंजली, ओमी, नीलम)
- (4) मीराँ _____ एकांकी का पात्र है ।
(आवाज की नीलाम, बाहर का आदमी, प्यालियाँ टूटती हैं)
- (5) 'आवाज की नीलाम' एकांकी के लेखक _____ हैं ।
(लक्ष्मीनारायण लाल, मोहन-राकेश, धर्मवीर भारती)
- (6) चलो, शांतिलाल आज से तुम मेरे _____ हुए ।
(भतीजे, भाई, शागिर्द)
- (7) मोहन राकेश की मातृभाषा _____ थी ।
(हिन्दी, पंजाबी, उर्दू)

(ख) निम्नलिखित वाक्यों को लिखकर सही वाक्य के सामने (✓) और गलत वाक्य के सामने (×) का निशान लगाइए ।

- (1) 'अंजोदीदी' नाटक दो अंकों में विभाजित है ।
- (2) 'सूरज का सातवाँ घोड़ा' उपन्यास के लेखक सुरेन्द्र वर्मा है ।
- (3) अंजो की मृत्यु जहर खाकर आत्महत्या करने से हुई ।
- (4) पत्रकार दीवाकर की पत्नी का नाम मीराँ है ।
- (5) नीरज बड़ा होकर क्रिकेट का कप्तान बनना चाहता है ।
- (6) 'वे नाक से बोलते हैं' एकांकी के लेखक लक्ष्मीनारायण लाल हैं ।
- (7) 'श्रीपत' अंजो का भाई है ।

HB-013044

Seat No _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C303 : Hindi - 3

(हिन्दी साहित्य का इतिहास)

(Hindi Sahitya Ka Itihas - Aadikal Aur Nirgun Bhaktikal)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- सूचना : (1) सूचनानुसार प्रश्नों के उत्तर लिखिए ।
(2) प्रत्येक प्रश्न का उत्तर देना अनिवार्य है ।
(3) प्रश्नों के अंक दाहिनी ओर दर्शाये गए हैं ।

1	आदिकाल के नामकरण की समस्या पर प्रकाश डालिए ।	14
	अथवा	
1	आदिकाल की प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए ।	14
2	भक्तिकाल की परिस्थितियों की चर्चा कीजिए ।	14
	अथवा	
2	भक्तिकाल की प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए ।	14
3	ज्ञानाश्रयी शाखा की प्रमुख प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए ।	14
	अथवा	
3	संक्षेप में लिखिए :
(अ) कबीर
(ब) रैदास	14
4	प्रेमाश्रयी शाखा की प्रमुख प्रवृत्तियों पर प्रकाश डालिए ।	14
	अथवा	
4	संक्षेप में लिखिए :
(अ) मलिक मुहम्मद जायसी
(ब) मधुमालती	14

HB-013044]

1

[Contd...

5 सूचनानुसार प्रश्नों के उत्तर दीजिए :

(अ) सही (✓) या गलत (×) का चिह्न लगाइए ।

5

- (1) 'पृथ्वीराज रासो' के रचयिता चन्द्र बरदाई है ।
- (2) गोरखनाथ जी को नाथो का आदि गुरु नहीं माना गया है ।
- (3) जायसी जायस नगर के निवासी थे ।
- (4) ज्ञानाश्रयी शाखा के प्रमुख कवि रामानंद है ।
- (5) आदिकाल को वीरगाथाकाल भी कहा गया है ।

(ब) उचित विकल्प चुनकर रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

5

- (1) चन्दनबाला रास _____ धर्म का ग्रन्थ है ।
(जैन, शैव, वैष्णव)
- (2) 'सूफी' शब्द का अर्थ _____ है ।
(वस्त्र, चबूतरा, सफर)
- (3) _____ के मन में गृहस्थ जीवन के प्रति अनादर था ।
(नाथों, सिद्धों, जैन)
- (4) जायसी की कीर्ति का आधारस्तंभ _____ माना जाता है ।
(अखरावट, आखिरी कलाम, पद्मावत)
- (5) कबीर को _____ का जुलाहा कहा जाता है ।
(काशी, मगहर, लहरतारा)

(क) सही जोड़े मिलाइए :

4

(अ)

(ब)

(1) कबीर	(1) चांदायन
(2) मुल्ला दाउद	(2) बीजक
(3) अमीर खुसरो	(3) कीर्ति पताका
(4) विद्यापति	(4) पहेलियाँ

HB-013057-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C301 : Sociology - 1

(Social Problem of Contemporary India)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 સામાજિક સમસ્યાની વ્યાખ્યા આપી તેના લક્ષણો સમજાવો. 14
અથવા
- 1 સામાજિક સમસ્યાના પ્રકારો જણાવો. 14
- 2 સામાજિક સમસ્યાના અભિગમ એટલે શું? તેની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો. 14
અથવા
- 2 સામાજિક રોગ નિદાનશાસ્ત્રીય અભિગમ જણાવો. 14
- 3 નશીલા પદાર્થોની સમસ્યાના નિવારણના ઉપાયો. 14
અથવા
- 3 નશીલા પદાર્થોના વ્યસનની સમસ્યાની અસરો જણાવો. 14
- 4 HIV/AIDSની સમસ્યાના માટેના જવાબદાર કારણો જણાવો. 14
અથવા
- 4 HIV/AIDSની અસરો જણાવો. 14
- 5 (અ) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 7
(1) _____ ભારતમાં જોવા મળતી સમસ્યા છે.
(અસ્પૃશ્યતા, રંગભેદ, માનસિક બીમારી)

HB-013057-G]

1

[Contd...

- (2) સરખાવી તપાસની _____ સમસ્યા છે, _____
(સામાજિક, વ્યાપ્તિક, રાજકીય)
- (3) કાલે માર્કસના વિચારો _____ અભિગમમાં જોવા મળે છે,
(વિચલિત, વર્તન, લેબલિંગ, મૂલ્ય સંબંધ)
- (4) જીવવિજ્ઞાનના વિચારો _____ અભિગમમાં લેવાયા છે,
(રોગ-નિદાન શાસ્ત્ર, લેબલિંગ, વિચલિત વર્તન)
- (5) નશીલા પદાર્થોના સેવનથી _____ વિરોધિત થાય છે,
(મસનતંત્ર, મૈતાતંત્ર, પાચનતંત્ર)
- (6) વિશ્વ એઈડ્સ દિવસ _____ તારીખે ઉજવાય છે,
(1 જૂન, 5 જૂન, 1 ડિસેમ્બર)
- (7) એઈડ્સ _____ રોગ છે, (જાતિય, માનસિક, સાંસ્કૃતિક)

(બ) જોડકાં જોડો

અ

- (1) સામાજિક સમસ્યાનું પાસું
- (2) માર્શલ ક્લિનર્ડ
- (3) હર્બર્ટ સ્પેન્સર
- (4) નાકોટિક ડ્રગ્સ એક્ટ
- (5) એઈડ્સના વિષાણું
- (6) સૃષ્ટિ વિરુદ્ધનું કર્મ
- (7) HIVનું વાહક

બ

- (1) રોગ નિદાન શાસ્ત્રીય અભિગમ
- (2) લેસ્બીયન રીલેશનશીપ
- (3) એચ.આઈ.વી.
- (4) વસ્તુલક્ષી
- (5) લોહી
- (6) વિચલિત વર્તન અભિગમ
- (7) 1985

HA-013016-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00E315 : Sociology - 1

(Social Problems of Contemporary India)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 સામાજિક સમસ્યાનો અર્થ આપી તેના લક્ષણોની સવિસ્તર ચર્ચા કરો. 14

અથવા

1 સામાજિક સમસ્યાના અભ્યાસનું મહત્વ સમજાવો.

2 સામાજિક સમસ્યાઓના અભ્યાસ માટેનો સામાજિક રોગનિદાનલક્ષી અભિગમ 14
સમજાવો.

અથવા

2 સામાજિક સમસ્યાઓના અભ્યાસ માટેના મૂલ્ય સંઘર્ષ અભિગમની ચર્ચા કરો.

3 નશીલા દ્રવ્યના વ્યસનનો અર્થ સમજાવી તેના મહત્વના લક્ષણો જણાવો. 14

અથવા

3 નશીલા દ્રવ્યોના વ્યસનની વિપરીત અસરોની ચર્ચા કરો.

4 એચ.આઈ.વી./ એઈડ્ઝનો અર્થ સમજાવી તેનું સ્વરૂપ સ્પષ્ટ કરો. 14

અથવા

4 એચ.આઈ.વી./ એઈડ્ઝની સમસ્યાના મુખ્ય કારણો જણાવો.

HA-013016-G]

1

[Contd...

5 (અ) ખાલી જગ્યા પૂરી :

7

- (1) _____ ના મતે સામાજિક સમસ્યા એ સ્વીકૃત સામાજિક ધોરણોનો ભંગ છે. (નિસ્તબેત, કુલર અને માયર્સ)
- (2) _____ એ સાંસ્કૃતિક આંધાધૂંધી સૂચવતો ખ્યાલ છે. (એનોમી, વિઘટન)
- (3) _____ એ પ્રગટ સમસ્યાને સમસ્યાની વસ્તુલક્ષી પરિસ્થિતિ તરીકે ઓળખાવેલ છે. (નિસ્બેત, મર્ટન)
- (4) એઈડ્ઝ જાગૃતિ માટે _____ ની સાલમાં રેડ રિબન એક્સપ્રેસ ટ્રેન પ્રદર્શન માટે મૂકવામાં આવી. (2010, 2012)
- (5) _____ એ નશીલા દ્રવ્યના વ્યસનના કારણ તરીકે જોવા મળે છે. (સામાજિક વિઘટન, શહેરીકરણ)
- (6) રાષ્ટ્રીય એઈડ્ઝ નિયંત્રણનો ત્રીજો તબક્કો _____ ની સાલમાં પૂર્ણ થયો. (2012, 2014)
- (7) નશીલા દ્રવ્યના વ્યસનની સમસ્યાને નિયંત્રિત કરવાના ઉપાય તરીકે _____ ની સાલમાં કાયદો અમલમાં મૂકાયો. (1985, 1987)

5 (બ) નીચેના વિધાનો ખરા છે કે ખોટા તે જણાવો. :

7

- (1) મર્ટને સામાજિક સમસ્યાને સમાજના ઘણા લોકો દ્વારા સમાજે સ્વીકારેલા એક કે વધારે ધોરણોના ભંગ તરીકે ગણાવેલ છે.
- (2) દુર્ભિમે એનોમીનો અર્થ રચનાતંત્રમાં ભંગાણની પરિસ્થિતિ તરીકે કરેલ છે.
- (3) સ્થળાંતર સામાજિક વિઘટકનું એક કારણ બને છે.
- (4) સામાજિક રોગનિદાનલક્ષી અભિગમ મુજબ સામાજિક સમસ્યાના ઉકેલના માર્ગો સર્વસંમતિ, સોદાબાજી અને સત્તા છે.
- (5) નશીલા દ્રવ્યોના વ્યસનની સમસ્યા નિવારવા મારવાહા સમિતિએ ઉપચારાત્મક પગલાં સૂચવ્યાં છે.
- (6) એચ.આઈ.વી. / એઈડ્ઝ એ સંપર્કથી ફેલાતો રોગ છે.
- (7) AIDS માટે ટેલિફોનિક હેલ્પલાઈનનો નંબર 1097 છે.

HB-013058-G
B. A. (Sem. III) Examination
December - 2022
BA00C302 : Sociology - 2
(Rural Sociology)

Seat No. _____

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(2) બધા પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.

- 1 ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ આપી તેનું વિષયવસ્તુ જણાવો. 14
અથવા
- 1 ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રની ઉપયોગિતા વર્ણવો. 14
- 2 ગ્રામીણ સમુદાયનો અર્થ આપી તેનાં લક્ષણો ચર્ચો. 14
અથવા
- 2 સામાજિક સર્વેક્ષણનો અર્થ આપી તેનાં લક્ષણો જણાવો. 14
- 3 ગ્રામીણ લોકોની જીવનનિર્વાહની રીતો જણાવો. 14
અથવા
- 3 ભૂમિ સમસ્યાનો અર્થ આપી તેનાં કારણો સમજાવો. 14
- 4 ગ્રામીણ વિકાસમાં પંચાયતી રાજની ભૂમિકા ચર્ચો. 14
અથવા
- 4 ગ્રામીણ સમાજમાં પરિવર્તનના સહાયક પરિબલો જણાવો. 14
- 5 (A) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : 7
(1) ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રનો ઉદ્ભવ _____ માં થયો.
(અમેરિકા, ભારત, ચીન)
(2) ભૂદાન ચળવળના પ્રણેતા _____ હતાં.
(ગાંધીજી, વિનોબા ભાવે, ટાગોર)

- (3) _____ ગ્રામીણ સમુદાયનું લક્ષણ છે.
(ઔપચારિક નિયંત્રણ, નિકટવર્તી સમુદાય, અનેકવિધતા)
- (4) પંચાયતી રાજ એટલે _____.
(લોકશાહી વિકેન્દ્રીકરણ, લોકશાહી કેન્દ્રીકરણ, પરંપરાગત સત્તા)
- (5) સમુદાય વિકાસ કાર્યક્રમ _____ માં અમલમાં આવ્યો.
(1950, 1961, 1952)
- (6) ગ્રામીણ સમાજની અર્થવ્યવસ્થા મુખ્યત્વે _____ આધારિત છે.
(ખેતી, ઉદ્યોગ, નોકરી)
- (7) "Introductory Rural Sociology in India" - પુસ્તકના લેખક _____ છે.
(એમ. એન. શ્રીનિવાસ, એ. આર. દેસાઈ, એસ. સી. દૂબે)

(બ) જોડકાં જોડો :

7

(અ)	(બ)
(1) ભારતમાં ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રનો પરિચય	(1) ખેતી
(2) એસ. સી. દૂબે	(2) 1949
(3) ગામડાનો મુખ્ય વ્યવસાય	(3) ઈન્ડિયાઝ ચેન્જિંગ વિલેજઝ
(4) સામાજિક સર્વેક્ષણ	(4) જજમાની વ્યવસ્થા
(5) જ્ઞાતિ	(5) ઈન્ડિયાઝ વિલેજસ
(6) સ્ત્રીઓની રાજકીય ભાગીદારી	(6) સામાજિક સંશોધન પદ્ધતિ
(7) એમ. એન. શ્રીનિવાસ	(7) પંચાયતી રાજ

HB-013017-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00E316 : Sociology - 2
(Rural Sociology)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- 1 ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રનો અર્થ આપી તેનું વિષયવસ્તુ સમજાવો. 14
અથવા
- 1 ભારતમાં ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રના અભ્યાસનું મહત્ત્વ સમજાવો.
- 2 ગ્રામીણ સમુદાયનો અર્થ આપી તેના લક્ષણો ચર્ચો. 14
અથવા
- 2 ક્ષેત્રકાર્ય એટલે શું ? તેના લક્ષણો સમજાવો.
- 3 ભૂમિ સમસ્યાનો અર્થ આપી તેના કારણો સમજાવો. 14
અથવા
- 3 ગ્રામીણ લોકોની જીવન નિર્વાહની રીતો જણાવો.
- 4 ગ્રામીણ વિકાસમાં સહકારી પ્રવૃત્તિની ભૂમિકા ચર્ચો. 14
અથવા
- 4 ગ્રામીણ સમાજમાં પરિવર્તનના અવરોધક પરિબલો સ્પષ્ટ કરો.
- 5 (અ) ખરા-ખોટા જણાવો : 7
- (1) ગુજરાત ખેત જમીન ટોચમર્યાદા કાનૂન 1960 તરીકે ઓળખાય છે.
- (2) 'ભારતમાં ગ્રામીણ સમાજશાસ્ત્રનો પરિચય' પુસ્તકના લેખક ડો. એ.આર. દેસાઈ છે.
- (3) 2011ની વસ્તી ગણતરી મુજબ ગ્રામીણ વસ્તી 51.5% છે.

HB-013017-G]

1

[Contd...

- (4) પંચાયતી રાજ એટલે લોકશાહી વિકેન્દ્રીકરણ.
- (5) સામાજિક સર્વેક્ષણ અમુક સ્થળ કે ભૌગોલિક વિસ્તાર સાથે સંબંધિત નથી.
- (6) ગ્રામ સમુદાયનું પાયાનું એકમ સંયુક્ત કુટુંબ છે.
- (7) ભૂમિ સુધારણા કાયદો 1983માં અમલમાં આવ્યો.

(બ) જોડકાં જોડો :

A	B
(1) પંચાયતી રાજ	(A) નીચી ઉત્પાદકતા
(2) ગામડાનો મુખ્ય વ્યવસાય	(B) 1952
(3) ભૂમિ સમસ્યા	(C) ઈન્ડિયાઝ વિલેજઝ
(4) સમુદાય વિકાસ યોજના	(D) 1993
(5) એમ.એન. શ્રીનિવાસ	(E) ગ્રામ પંચાયત
(6) હરિયાણી ક્રાંતિ	(F) ખેતી
(7) 73મો બંધારણીય સુધારો	(G) કૃષિ વિકાસ

7

HB-013059-G

Seat No. _____

B. A. (Sem. III) Examination

December - 2022

BA00C303 - Sociology - 3

(Sociologist of India) (ભારતીય સમાજશાસ્ત્રીઓ)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 ડૉ. ધૂર્યેનું જીવન પરિચય અને તેમનું સમાજશાસ્ત્રીય પ્રદાન ચર્ચો. 14
અથવા

1 ડૉ. આઈ. પી. દેસાઈનું સમાજશાસ્ત્રીય પ્રદાન ચર્ચો.

2 એમ.એન.શ્રીનિવાસનું સમાજશાસ્ત્રીય પ્રદાન ચર્ચો. 14
અથવા

2 ડૉ. જી.એસ. ધૂર્યેના જ્ઞાતિ અંગેના અભ્યાસો સમજાવો.

3 પછાતપણાના માપદંડ અંગે આઈ.પી. દેસાઈના વિચારો સ્પષ્ટ કરો. 14
અથવા

3 સામાજિક પર્યાવરણશાસ્ત્ર અંગે આર.કે. મુકરજીના વિચારો દર્શાવો.

4 વર્ણ-જ્ઞાતિ અને પ્રભાવીજ્ઞાતિ વિશેના ડૉ.એમ.એન.શ્રીનિવાસના વિચારો 14
સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

4 ડૉ. આઈ.પી. દેસાઈનો સંયુક્ત કુટુંબનો અભ્યાસ વર્ણવો.

5 (અ) જોડકા જોડો : 7

અ

- (1) ડૉ. જી. એસ. ધૂર્યે
- (2) ડૉ. એમ.એન. શ્રીનિવાસ
- (3) ડૉ. આઈ. પી. દેસાઈ
- (4) ડૉ. રાધાકમલ મુકરજી
- (5) 1893
- (6) ક્ષેત્રકાર્ય
- (7) જ્ઞાતિ

બ

- (અ) ધૂર્યનો જન્મ
- (બ) અભ્યાસ પદ્ધતિ
- (ક) કોટિકમિક વ્યવસ્થા
- (ડ) સંયુક્ત કુટુંબનો અભ્યાસ
- (ચ) સંસ્કૃતિકરણ
- (છ) જ્ઞાતિનું બદલાતું સ્વરૂપ
- (ઈ) નગરની સામાજિક સમસ્યાઓ

HB-013059-G]

1

[Contd...

5 (બ) વિધાનો સાચા છે કે ખોટા તે જણાવો. :

- (1) પૂર્વે ભારતીય સમાજ અને સંસ્કૃતિના અભ્યાસ માટે અવલોકન પદ્ધતિ ઉપર ભાર મૂક્યો છે.
- (2) આઈ.પી. દેસાઈના મતે પછાતપણાનું એકમ ધાર્મિક હોવું જોઈએ.
- (3) આઈ.પી.દેસાઈએ 'સોશ્યલ સેન્ટર' નામની સંસ્થા સ્થાપી હતી.
- (4) ડૉ. મુકરજી ભારતીય સમાજવિજ્ઞાનમાં આંતરશાસ્ત્રીય અભિગમના પ્રણેતા હતા.
- (5) ડૉ. એમ.એન. શ્રીનિવાસે સંસ્કૃતિકરણ ઉપર અભ્યાસ કર્યો છે.
- (6) ગ્રામીણ કુટુંબ પર શહેરીકરણની અસર જોવા મળે છે.
- (7) રાધાકમલ મુકરજીએ 'ઈન્ડિયન વર્કિંગ ક્લાસ' પર અભ્યાસ કર્યો હતો.